

МОДУЛ – ФИНАНСОВА ГРАМОТНОСТ

1.2 Грамотност чрез информираност: избягване на финансови измами

Въведение

Финансовите измами са измамни схеми, целящи да подмамят лица да дадат пари или лична информация на измамници. Те се предлагат в различни форми, включително инвестиционни измами, лотарийни измами, фишинг имейли и кражба на самоличност. В днешната дигитална ера тези измами са широко разпространени и усъвършенствани и изискват осведоменост и бдителност, за да не станете жертва.

Инвестиционната измама обещава висока възвръщаемост, но води до финансови загуби. Измамниците използват тактики като гарантирани печалби или фалшиви препоръки, за да изглеждат легитимни. Фишинг имейлите се представят за реномирани организации, за да откраднат лична информация като пароли или данни за кредитни карти.

ПРОВЕРКА НА ПРЕДИШНИ ЗАДАЧИ

Насърчете учениците да споделят своите пътни карти и да обсъдят приликите и разликите в целите си за

	<p>курса. Това може да доведе до ценни прозрения и обмен на идеи, тъй като обучаемите могат да предложат уникални перспективи за подобряване на финансовата грамотност. Освен това, обсъждането на това как техните цели съвпадат с очакванията на курса може да изясни уместността на съдържанието, мотивирайки учениците да се ангажират активно в обучението си. Като цяло насърчаването на дебат относно съдържанието на заданието може да задълбочи разбирането на учениците за концепциите за финансова грамотност и да насърчи среда за учене на сътрудничество.</p>
<p>ВЪВЕДЕНИЕ В ТЕМАТА</p>	<p>За да останат в безопасност, хората трябва да внимават с непоискани оферти или искания за лична информация. Проверете легитимността на всяка организация или физическо лице, преди да споделите чувствителни данни или да извършите транзакции. Никога не разкривайте лична информация по телефона или имейла, освен ако не сте сигурни в самоличността на получателя. Да бъдете информирани и бдителни е ключът към защитата на трудно спечелените пари от измамници.</p> <p>Финансовите измами подвеждат хората да дават пари или лична информация. Често срещаните видове включват фишинг, при който измамници се представят за легитимни организации, за да откраднат лични данни, и инвестиционни измами, обещаващи нереалистично висока възвръщаемост. Кражбата на самоличност включва кражба на лична информация за измамни дейности. Проверявайте легитимността на организации и лица, наблюдавайте редовно финансовите</p>

	<p>сметки и незабавно докладвайте за подозрителна дейност. Да бъдете информирани и бдителни е от решаващо значение за предпазване от финансови измами.</p>
<p>ОБЩА ТЕОРИЯ</p>	<p>Както беше посочено по-горе, първият инструмент за избягване на измами е образованието и знанията. Разбирането на финансовите продукти помага да управлявате пари, да инвестирате, да спестявате, да планирате бъдещето и да останете в безопасност във финансовия свят. Те отговарят на различни финансови нужди и цели. Често срещаните видове включват спестовни сметки, сертификати за депозити (CD), акции, облигации, взаимни фондове и застрахователни полици.</p> <p>Спестовните сметки позволяват депозирание на пари и печелене на лихва. CD предлагат по-високи лихви за заключване на средства за определен период. Акции представляват собственост на компанията, предлагайки потенциално увеличение на капитала и дивиденди. Облигациите са дългови ценни книжа с фиксирана лихва. Взаимните фондове обединяват пари, за да инвестират в диверсифицирани портфейли. Застрахователните продукти осигуряват финансова защита срещу непредвидени събития.</p> <p>Разбирането на предимствата, рисковете и съображенията на всеки продукт е жизненоважно. Оценяването на финансовите цели, толерантността към риска и инвестиционния хоризонт помага за привеждането на продуктите в съответствие с нуждите. Диверсифициране на портфейли и търсене на професионална помощ при вземане на информирани</p>

инвестиционни решения за дългосрочен финансов успех.

Разбирането на финансовите продукти може да бъде предизвикателство, особено за тези с ограничено формално образование. Придобиването на някои основни познания за управлението на парите обаче е от решаващо значение за вземането на информирани решения и избягването на потенциални финансови затруднения.

Да започнем с основите. Мислете за спестовна сметка като за сигурно място за съхранение на вашите пари, подобно на касичка. Когато депозирате пари в спестовна сметка, банката ви възнаграждава с малко допълнителни пари, наречени „лихва“ с течение на времето.

Важно е да дадете приоритет на спестяването на пари, особено за неочаквани разходи или спешни случаи. Изграждането на спестовна възглавница осигурява финансова сигурност и спокойствие по време на трудни времена.

Когато обмисляте инвестиционни опции, е разумно да изберете ясни, нискорискови решения като спестовни сметки или компактдискове. Тези опции предлагат стабилност и сигурност, минимизирайки шансовете за финансови загуби.

Освен това поддържането на бюджет е от съществено значение за ефективното управление на финансите.

Бюджетирането включва създаване на план за вашите пари, като се гарантира, че разпределяте средствата отговорно и избягвате преразхода.

	<p>Разбирането на финансовите продукти изисква познаване на предупредителните знаци за потенциална измама. Един ключов знак са обещанията за висока възвръщаемост без риск, което е нереалистично, тъй като всички инвестиции носят известен риск. Друг червен флаг е натискът да се инвестира бързо без адекватна информация или време за надлежна проверка. Измамниците често прибързват с решенията, за да предотвратят проверката. И накрая, внимавайте с продукти с липса на прозрачност или със сложни структури на таксите, тъй като те могат да крият рискове или разходи. Отделете време, за да разберете всички условия и потърсете съвет, преди да инвестирате, за да се предпазите от измамни схеми.</p> <p>Не се колебайте да потърсите помощ, ако срещнете несигурност. Има налични ресурси и програми за подпомагане на хората при вземането на информирани финансови решения и постигането на финансова стабилност.</p>
<p>РЕГИОНАЛНА ТЕОРИЯ</p>	<p>Според нашето проучване в Италия най-честите финансови измами, насочени към възрастните граждани, са:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Фишинг: Измамниците често изпращат измамни имейли или съобщения, представяйки се за законни организации, като банки

или държавни агенции. Те изискват чувствителна информация като пароли или данни за кредитни карти, която може да се използва за кражба на самоличност или финансови измами.

- 2) **Инвестиционни измами:** Може да се обърне към физически лица с обещания за висока възвръщаемост на инвестициите, които изглеждат твърде добри, за да са истина. Тези измами често включват нерегистрирани или нелегитимни инвестиционни възможности, което води до значителни финансови загуби за жертвите.
- 3) **Пирамидални схеми:** Пирамидалните схеми работят чрез набиране на членове, които плащат, за да се присъединят и да наемат други, обещавайки високи печалби. Схемата обаче разчита на постоянно набиране на нови членове, за да поддържа изплащанията, като в крайна сметка се срива и оставя много участници със загуби.
- 4) **Измами с бинарни опции:** Платформите за търговия с бинарни опции може да рекламират бързи и лесни печалби, но често манипулират цените или отказват да изплащат печалби. Жертвите могат да загубят значителни суми пари в тези измамни схеми.
- 5) **Романтични измами:** При романтичните измами измамниците изграждат фалшиви взаимоотношения с жертвите

	<p>онлайн, спечелвайки доверието им, преди да поискат пари по различни причини, като спешни случаи или пътни разходи. След като парите бъдат изпратени, измамникът изчезва, оставяйки лицето финансово изтощено.</p>
<p>ПРИМЕРИ (КАКТО РЕГИОНАЛНИ, ТАКА И НЕСПЕЦИФИЧНИ)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Едно лице се свързва с финансов съветник, който обещава гарантирана възвръщаемост от 20% годишно без риск. Съветникът притиска индивида да инвестира бързо, без да предоставя подробна информация за инвестиционната възможност или как се генерира възвръщаемостта. 2. Физическо лице получава телефонно обаждане от телемаркетинг, предлагащ нова инвестиционна възможност на пазар за обмяна на чуждестранна валута. Телемаркетърът твърди, че инвестицията има гарантирана възвръщаемост от 30% в рамките на един месец и призовава индивида да вземе решение на място, без да му дава време да прави каквото и да е проучване или да търси съвет. 3. Физическо лице получава имейл с реклама за нова възможност за инвестиция в криптовалута, която обещава да удвои инвестицията му в рамките на една седмица. Имейлът съдържа сложен жаргон и структури на таксите, които са трудни за разбиране, което прави неясно как се генерират възвръщаемостта и какви такси са включени.

<p>ПРАКТИЧЕН ОПИТ</p>	<p>Тест за избягване на финансови измами:</p> <p>Как хората могат да се предпазят от това да станат жертва на финансови измами? а) Бъдете предпазливи и скептични по отношение на непоискани оферти б) Проверете легитимността на лицата, преди да предоставите чувствителна информация в) Никога не предоставяйте финансова информация, освен ако не сте сигурни за самоличността на получателя г) Всички изброени</p> <p>Какъв тип финансов продукт позволява на хората да депозират пари в банка или кредитен съюз и да печелят лихва върху своите депозити? а) Спестовна сметка б) Наличност в) Взаимен фонд г) Сертификат за депозит</p> <p>Какво е едно често срещано червено знаме, за което трябва да внимавате при измами с финансови продукти? а) Нежелана комуникация б) Проучване на компанията в) Търсене на съвет от финансов специалист г) Студени обаждания</p> <p>Как измамниците обикновено притискат хората да инвестират бързо? а) Като предлага изчерпателна информация и време за надлежна проверка</p>

	<p>б) Като подчертава важността на разбирането на продукта преди инвестиране</p> <p>в) Чрез бързано на решения и неосигуряване на достатъчно време за преглед</p> <p>г) Чрез насърчаване на консултация с множество финансови съветници</p> <p>Какво трябва да направят хората, преди да инвестират във финансов продукт?</p> <p>а) Доверете се на обещанията за висока възвръщаемост без риск</p> <p>б) Потърсете съвет от множество непроверени източници</p> <p>в) Отделете време, за да прегледате цялата документация и да зададете въпроси</p> <p>г) Игнорирайте правилата и условията на продукта</p> <p>Отговори</p> <p>1 – Г</p> <p>2 – А</p> <p>3 – Г</p> <p>4 – В</p> <p>5 - В</p>
<p>Дискукия</p>	<p>„Как по-възрастните възрастни могат да се защитят по-добре от финансови измами чрез повишена осведоменост, като например посещаване на семинари или присъединяване към обществени групи, фокусирани върху финансовата грамотност за възрастните хора?“</p>

	<p>„Какви стратегии могат да прилагат по-възрастните хора в ежедневието си, за да не станат жертва на често срещани финансови измами, като редовно преглеждане на банкови извлечения, внимаване с нежелани обаждания или имейли и търсене на съвет от доверени членове на семейството или финансови съветници?“</p>
<p>ОБРАТНА ВРЪЗКА И ДРУГИ</p>	<p>Поканете обучаемите да помислят и анализират дали някога са се сблъскали с финансови измами и какви поуки могат да бъдат извлечени от този опит. Всеки ученик ще подготви 3 научени урока, които да бъдат споделени с групата.</p>